

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติด ในเขตภาคเหนือตอนบน

Influencing Factors upon the Achievement of Narcotic Prevention and Suppression Pattern in the Upper Northern Thailand

ธานี ตันจันทรกุล¹

Thanee Tanchankool¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ รูปแบบการกระทำความผิด และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 4 นาย และผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 4 คน และสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่และมีความรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจำนวน 6 นาย และการสนทนากลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการอภิปรายผลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ยาเสพติดรุนแรงขึ้นทุกด้าน ทั้งด้านการผลิต การลักลอบนำเข้ายาเสพติด การขายยาเสพติด และผู้เสพยาเสพติด ส่วนรูปแบบการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน มีหลากหลายวิธีซึ่งผู้กระทำความผิดจะปรับเปลี่ยนและคิดค้นหาวิธีใหม่เสมอเพื่อหลบเลี่ยงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ (1) นโยบาย (2) การบังคับใช้กฎหมาย (3) งบประมาณ (4) การจัดการแบบองค์รวม (5) การมีประสบการณ์ (6) เทคโนโลยี (7) ทีมงาน (8) การถ่ายทอดหรือส่งต่อความรู้ (9) ภาครีรอข่าย (10) สายลับ (11) การสร้างขวัญและกำลังใจปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนทั้งสิ้น

คำสำคัญ : การปราบปรามยาเสพติด, ภาคเหนือตอนบน

---

¹ นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยชินวัตร

Abstract

The objectives of this Research were to; 1) to study the drugs abuse situation in the upper northern Thai region, 2) to study the drugs abuse offense form in the upper northern Thai region, 3) to study the achievement factors in the drug suppression in the upper northern Thai region and 4) to study patterns of achieved prevention and suppression in the in the upper northern Thai region. The research is qualitative research and using the data collecting included the document study, the in - depth interview and the focus group discussion; the key informants were the drug oppression officers in the upper northern Thai region, associating persons in the drug abuse case and the penalty listed persons in the drug abuse case. The observation technique was used together with the field data collection. Data analysis was made from each group interview issue. The research results found that 1) Drug abuse situation in the upper northern Thai region continued at severe level in many ways because of more modern machines in drug manufacturing processes. The main drug suspension situation, before entering Thailand, was at Koy King Roman point, Ton Phueng village, Boh Kaew district, Laos and kept in houses or warehouses in Thailand border while entering Thailand. 2) There were many methods and techniques applied in the drugs abuse offense form. 3) The achievement factors in the drug suppression were; (1) policy, (2) laws against drug abuse, (3) budget, (4) holistic management, (5) experience, (6) technology, (7) team, (8) passing on knowledge, (9) Association, (10) spy, (11) Moral Support

Keywords : drug abuse oppression, the upper northern Thai region

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาระดับโลก ซึ่งทุกประเทศทั่วโลกได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญอย่างมากที่จะร่วมกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเนื่องจากยาเสพติดเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม สำหรับประเทศไทย ปัญหายาเสพติดมีมาช้านาน เป็นปัญหาระดับชาติที่บั่นทอนความมั่นคงของประเทศ สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างมากมาหลายทศวรรษ อีกทั้ง ยาเสพติดยังเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human Security) นอกจากนี้ยาเสพติดเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558)

สำหรับประเทศไทยพื้นที่ชายแดนภาคเหนือที่ยังคงติดอันดับ 1 ที่กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดใช้เป็นช่องทางในการลำเลียงยาเสพติดเพราะเป็นพื้นที่ใกล้กับแหล่งการผลิต และเครือข่ายการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนมีจำนวนมาก ดังนั้น มาตรการสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติดยังถือเป็นหัวใจหลักของการแก้ไขปัญหาค้าขายลักลอบเข้ามาของยาเสพติดในประเทศไทย (แกะรอยเส้นทางยาเสพติด จาก “ลาว – พม่าสู่เครือข่ายคึก”, 2555)

ในส่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และตำรวจภูธรภาค 5 เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหายาเสพติดโดยได้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและคณะรัฐมนตรี แนวโน้มสถานการณ์ความต้องการของประชาชนและเกิดความต่อเนื่องกับนโยบายการบริหารราชการ ผู้วิจัยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัด

ตำรวจภูธรภาค 5 ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทราบพฤติกรรมของผู้ที่อยู่ในเครือข่ายกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงผู้ติดยาเสพติดที่ส่งผลต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษารูปแบบการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน
4. เพื่อศึกษารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดที่ประสบความสำเร็จในเขตภาคเหนือตอนบน

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม

สถานการณ์ด้านยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน

ปัญหายาเสพติดในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีความรุนแรงแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพสังคมและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามพื้นที่ชายแดนภาคเหนือยังคงครองแชมป์ที่กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดใช้เป็นช่องทางในการลำเลียงยาเสพติด สาเหตุเพราะเป็นพื้นที่ใกล้กับแหล่งการผลิต และเครือข่ายนักค้าตามแนวชายแดน ดังนั้น มาตรการสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติดยังถือเป็นหัวใจหลักของการแก้ไขปัญหาการทะลักเข้ามาของยาเสพติด แต่ที่น่าเป็นห่วงคือ มีกลุ่มนายทุนบางคนได้มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ฐานการผลิตมายังบริเวณแนวชายแดนพม่า-ไทย ด้านตรงข้ามจังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดเชียงใหม่ เพิ่มมากขึ้น เพราะต้นทุนที่ต่ำง่ายต่อการลำเลียงวัตถุดิบและสารเคมีที่ใช้เป็นส่วนผสมเข้าสู่โรงงานผลิตยาเสพติดได้เร็ว โดยวิธีซุกซ่อนของกลุ่มนักค้าในการลำเลียงยาเสพติดที่มีความพยายามหลีกเลี่ยงการตรวจค้นจากเจ้าหน้าที่ในทุกรูปแบบ และกลุ่มนักค้ายาเสพติดส่วนใหญ่ที่นำเข้าประเทศ ทั้งกลุ่มชาวมูเซอ ลีซอ ม้ง และอีก้อ โดยจะมียาบ้าเป็นหลักส่วนไอซ์จะเป็นตัวรอง เพราะทุกครั้งการจับกุมยาบ้าจะมีไอซ์เล็ดลอดเข้ามาด้วยอยู่ประมาณ 31 เปอร์เซ็นต์ นอกจากกลุ่มชาวมูเซอ ลีซอ ม้ง และอีก้อ ที่ลักลอบนำยาบ้าเข้าประเทศไทยแล้ว ยังพบว่าข้อมูลที่น่าสนใจคือมีเครือข่ายนักค้ายาเสพติดชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมผสมโรง

โดยปัจจุบันขบวนการค้ายาเสพติดที่มีมากที่สุด 3 อันดับ คือประเทศพม่า ประเทศอินเดีย และประเทศปากีสถาน ตามลำดับ สิ่งที่น่าจับตามองคือ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดเริ่มใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว ทั้ง 3 แห่งเป็นช่องในการลำเลียงมากขึ้น การลักลอบเข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มนักค้าข้ามชาติ ทั้งกลุ่มชาวแอฟริกัน อิหร่าน ปากีสถาน และอินเดีย ทำให้หน่วยงานด้านความมั่นคงต้องเกาะติดและเฝ้าระวังกับกลุ่มต่างชาติเหล่านี้มากขึ้น รูปแบบในการลักลอบมีความสลับซับซ้อน ทั้งหล่อเป็นดอกไม้ หรือหล่อเป็นคนก็เคยมีมาแล้ว ส่วนใหญ่กลุ่มเครือข่ายยาเสพติดจะมีการพักยาเสพติดในพื้นที่ประเทศลาว 7 แห่ง ก่อนที่จะทะลักเข้ามาในประเทศไทย ดังนี้

1. บ้านมอม เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว เป็นแหล่งพักยาเสพติดของกลุ่มพันธมิตรเมืองลา และกลุ่มว่า ก่อนจะลักลอบลำเลียงไปยังพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว (คิงส์โรมัน)
2. พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองต้นผึ้งแขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว (คิงส์โรมัน) เป็นแหล่งพักยาเสพติดที่ใหญ่ที่สุดโดยรับยาเสพติดมาจากทุกแหล่งผลิต เพราะในกลุ่มหงส์ปิงมีหุ้นส่วนจากทุกพื้นที่หลังจากนั้นจะลำเลียงยาเสพติดออกเป็น 2 ทาง คือ ทางน้ำ ตามลำน้ำโขงไปที่โรงแรมดอนจัน นครหลวงเวียงจันทน์ เข้าเขตไทยด้านจังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม ดำเนินการโดยกลุ่มขบวนการต่อต้านลาว แต่บางครั้งจะขึ้นที่เมืองปากลายไป

เมืองบ่อแต่น เมืองแก่นท้าว เข้าสู่ประเทศไทยด้านอำเภอเชียงคน อำเภอท่าลี่ อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ซึ่งเป็นกลุ่มขบวนการรายย่อยเท่านั้นส่วนทางบกขึ้นยาเสพติดที่เมืองปากทา มาตามเส้นทางระหว่างแนวชายแดนไทยกับลำน้ำโขง เมืองปากทลาย เมืองบ่อแต่น เมืองแก่นท้าว ประเทศลาว ก่อนที่จะเข้าเขตไทยด้าน อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

3. เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว ก่อนที่จะรับยาเสพติดต่อมาจากพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษมีการลำเลียงข้ามมาฝั่งไทยด้าน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

4. บ้านดอนธาตุ เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว โดยยาเสพติดจะเป็นของกลุ่มพันธมิตรเมืองลา และกลุ่มว่า เป็นแหล่งพักคอยก่อนจะลำเลียงเข้าสู่เขตไทยด้าน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

5. บ้านไชยเจริญ เมืองปากทา แขวงไชยบุรี ประเทศลาว โดยยาเสพติดจะเป็นของกลุ่มพันธมิตร เมืองลา และกลุ่มว่า เป็นแหล่งพักคอยก่อนจะลำเลียงเข้าสู่เขตไทยด้าน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

6. หมู่บ้านห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว มีการรับยาเสพติดมาจากพื้นที่ เขตเศรษฐกิจพิเศษ มีการลำเลียงข้ามมาฝั่งไทยด้าน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

7. หมู่บ้านปากทา แขวงไชยบุรี ประเทศลาว ซึ่งเป็นแหล่งพักสุดท้ายที่จะนำยาเสพติดขึ้นจากเรือก่อนที่จะส่งถึงมือตัวแทนจำหน่ายในภาคเหนือตอนบนโดยจะมีการเชื่อมโยงต่างๆ

หน่วยงานด้านความมั่นคงต้องกวาดค้นพื้นที่ช่องทางที่ล่อแหลมต่อการลักลอบลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือที่ควรเฝ้าระวัง 3 พื้นที่หลัก คือ พื้นที่เฝ้าระวังในจังหวัดเชียงใหม่ 5 ช่องทาง คือ 1) ช่องทางคอยข้างกับกลุ่มขบวนการกลุ่มว่าและกลุ่มลีซอ 2) ช่องทางเมืองนะ และช่องทางหนองกะกลาง โดยมีกลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มมุเซอ จินฮ่อ และลีซอ 3) ช่องทางซุยถั่ง และช่องทางกั้งตี้ มีกลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มว่า และจินฮ่อ 4) ช่องทางบ้านคุ้ม และช่องทางปางตอง จะมีกลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มมุเซอ และกลุ่มจินฮ่อ 5) ช่องทางลีซอหัวน้ำ และช่องทางนายอย มีกลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มมุเซอ และกลุ่มว่า ส่วนช่องทางที่ควรเฝ้าระวังในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ด้านประเทศพม่า จำนวน 3 ช่องทาง คือ 1) ช่องทางบ้านแสนใหม่ จะมีกลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มว่า และกลุ่มมุเซอ 2) ช่องทางห้วยหยวก และช่องทางสันมะเค็ด จะมีกลุ่มขบวนการได้แก่ กลุ่มม้ง กลุ่มว่า และกลุ่มมุเซอ 3) ช่องทางผาฮี้ ช่องทางผาหมี่ ช่องทางสามปี ทำข้ามกะหล่ำ ทำข้ามดินดำ และทำข้ามปางห้า จะมีกลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มม้ง กลุ่มว่า และกลุ่มมุเซอ ช่องทางที่ควรเฝ้าระวังในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ด้านประเทศลาว จำนวน 4 ช่องทาง 1) ช่องทางข้ามวังลาว ทำข้ามบ้านแซว และทำข้ามสบกก จะมีกลุ่มขบวนการของบ้านป่าสักน้อย ตำบลป่าสัก อำเภอเชียงแสน 2) ช่องทางทำข้ามดอนที่ และทำข้ามเมืองกาญจนบุรี กลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มม้ง บ้านก๊วกาญจน์ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ 3) ช่องทางทำข้ามห้วยลึก แก่งผาได และช่องทางผาป่อง กลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มม้ง ลำเลียงยาบ้าครั้งละประมาณ 1-2 แสนเม็ด 4) ช่องทางร่มโพธิ์เงิน ช่องทางภูชี้ฟ้า ช่องทางร่มโพธิ์ทอง และช่องทางพิทักษ์ไทย กลุ่มขบวนการ ได้แก่ กลุ่มม้ง บ้านแผ่นดินทอง ซึ่งช่องทางในการลำเลียง"ยาเสพติด" เหล่านี้ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถต่อจิ๊กซอว์ข้อมูลจากการยึดโทรศัพท์มือถือซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของ "เครือข่ายยาเสพติด" จากเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เชื่อมโยงกับเรือนจำกลางบางขวาง เชื่อมต่อไปยังลาว และพม่าโดยผ่านโทรศัพท์ ไอโฟน 4 เอส (แกะรอยเส้นทางยาเสพติด จาก"ลาว – พม่า"สู่"เครือข่ายคุก, 2555)

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558 – 2562

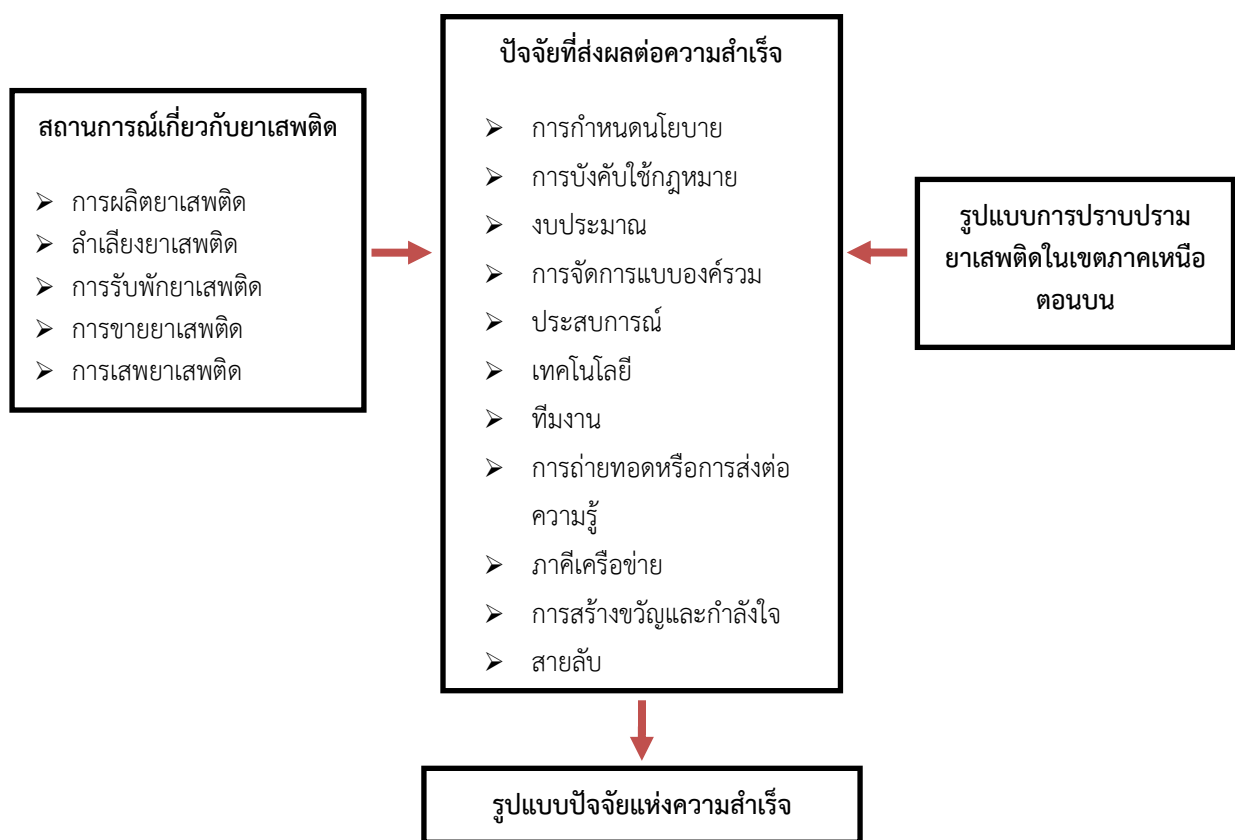
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558 – 2562 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558 – 2562 เป็นแผนชี้้นำในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดระยะ 5 ปี

2) เพื่อเป็นการบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องมุ่งไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

3) เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตามประเมินผลสำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์หลัก 8 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปยุ่งและเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ 2 การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ 3 การแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ความร่วมมือระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ 7 การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ยุทธศาสตร์ที่ 8 การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน ใช้เทคนิคการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยโดยสังเขปดังนี้

● ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 4 นาย และผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 4 คน และสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่และมีความรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติดจำนวน 6 นาย และการสนทนากลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 4 คนรวมทั้งสิ้น 18 คน

- **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบบสัมภาษณ์มี 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ มี 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ยาเสพติด ประกอบด้วย ประเด็นสถานการณ์การผลิตยาเสพติด ประเด็นสถานการณ์การลำเลียงยาเสพติด ประเด็นสถานการณ์การรับพักยาเสพติด ประเด็นสถานการณ์การขายยาเสพติด ประเด็นสถานการณ์การเสพยาเสพติด

ส่วนที่ 3 รูปแบบการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย รูปแบบการลำเลียง รูปแบบการรับพักยาเสพติด รูปแบบการขายยาเสพติด รูปแบบการเสพยาเสพติด

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมี 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 รูปแบบการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย รูปแบบการลำเลียง รูปแบบการรับพักยาเสพติด รูปแบบการขายยาเสพติด รูปแบบการเสพยาเสพติด

- **การเก็บรวบรวมข้อมูล**

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร(Documentary Study) โดยทำการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารงานวิจัย บทความ วารสาร ที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาหรือแนวคิดเกี่ยวข้องกับงานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนจากนั้นนำมาสังเคราะห์จัดหมวดหมู่ เพื่อเชื่อมโยงสู่การวิเคราะห์ผลการวิจัย

2) การสังเกต (Observation) โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participate Observation) โดยผู้วิจัยเคยเข้าร่วมจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือ สังเกตลักษณะทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ การตอบคำถาม บุคลิกลักษณะ ท่าทางในขณะที่ให้สัมภาษณ์

3) การสัมภาษณ์ (Interview) การศึกษานี้ใช้วิธีเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 4 คน และสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 4 คน

4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ครั้งที่ 1 สนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเด็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดโดยผู้สนทนากลุ่มมีจำนวน 6 คน ที่ยินดีเปิดเผยข้อมูลให้กับผู้วิจัยด้วยความเต็มใจ

ครั้งที่ 2 สนทนากลุ่มผู้กระทำความผิดหรือเคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในประเด็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 4 คน โดยผู้วิจัยจะปกปิดรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เป็นความลับ

● การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์แบบเล่าเรื่อง (Narrative Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสังเกตใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาสรุปและตีความ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพดังนี้

1) ทำการตรวจสอบข้อมูลในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการตรวจสอบในพื้นที่วิจัยโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้วยวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ทั้งจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

2) ทำการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกันเป็นการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อทำการตรวจสอบว่าเมื่อบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลยังคงเหมือนเดิมหรือไม่

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนที่ได้จากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สถานการณ์ด้านการผลิต

แหล่งผลิตที่ใหญ่จะอยู่ในรัฐฉาน ตลอดแนวรัฐฉานตอนเหนือ รัฐฉานทางตะวันตก และรัฐฉานใต้ตั้งแต่ชายแดนพม่าจรดชายแดนประเทศไทยด้านจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำซึ่งปัจจัยที่ทำให้บริเวณสามเหลี่ยมทองคำนี้มีการผลิตยาเสพติดมากขึ้นมีปัจจัยหลัก 4 ประการคือ 1. กลุ่มผู้ผลิตยาเสพติดสามารถลักลอบนำสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์เข้าสู่แหล่งผลิตได้ง่าย 2. มีกลุ่มนายทุนยาเสพติดต่างชาติเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ 3. การเมืองและความมั่นคงในสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่ามีการกดดันกลุ่มชาติพันธุ์ติดอาวุธที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทำให้ชาติพันธุ์มีส่วนให้กลุ่มเร่งผลิตยาเสพติดเพื่อหาเงินทุนสนับสนุน 4. กลุ่มการค้ามีความเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและกลุ่มลูกค้าในประเทศยกระดับบทบาทของตนขึ้นเป็นผู้จัดหายาเสพติดในปริมาณมากจากแหล่งผลิตโดยตรง (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2561)

สถานการณ์ด้านการลำเลียง

กลุ่มคนที่ลักลอบลำเลียงนำเข้ายาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชนเผ่า ที่อาศัยอยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนในภาคเหนือ มีทั้งในระดับสั่งการและลำเลียงนำเข้ายาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทยมีทั้งหมด 6 กลุ่ม คือ กลุ่มมูเซอ กลุ่มลีซอ กลุ่มจีนฮ่อ กลุ่มอาข่า กลุ่มม้งและกลุ่มว้า ส่วนวิธีลำเลียงเข้าภายในประเทศมีหลายวิธีเช่น เดินเท้าเอายาใส่กระเป๋ายาว ใช้รถจักรยานยนต์โดยใช้กระสอบฟาง ฝังยา ลำเลียงด้วยรถกระบะปิดอับได้แก่ กระบะท้าย แม็กกลายเนอร์ เบาะหลังคนขับ ถังน้ำมัน ดัดแปลงซุกซ่อนภายในรถ ถ้าเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ก็จะซุกซ่อนบริเวณท้ายเก๋ง หรืออาจมากับรถบรรทุกพืชผลทางการเกษตร เช่น ผัก ผลไม้ ชั่งข้าวโพด (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2561)

สถานการณ์ด้านการรับพักยาเสพติด

แหล่งพักยาแหล่งใหญ่ ๆ ที่กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจรู้จัก ถ้าภาคเหนือก่อนนำเข้าสู่ชายแดนประเทศไทยก็จะมีแหล่งพักยาอยู่ที่ สปป. ลาว ได้แก่ แหล่งพักคอยคิงส์โรมัน ม. ต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป. ลาว และเมื่อเข้ามาในพื้นที่ชายแดนประเทศไทย จะเก็บพักในบ้าน หรือโกดังขนาดใหญ่ในชายแดนไทย ซึ่งจากที่เราเคยจับกุมได้บริเวณนั้นจะพบยาบ้ามากกว่าล้านเม็ด และไอซ์ประมาณ 100 กิโลกรัม นอกจากนี้แล้วแหล่งรับพักยาในภาคเหนืออีก

แห่งก็มักจะบริเวณใกล้ด่านสำคัญ ๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้มงวด กลุ่มลำเลียงก็จะรองจนกว่าเห็นว่าน่าจะปลอดภัยจึงลำเลียงยาลงสู่พื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจเป็นบ้านเช่า บ้านญาติพี่น้องหรือคนที่รู้จัก ส่วนยาเสพติดเมื่อเข้ามาในพื้นที่ตอนในของประเทศได้แล้วในส่วนนี้ก็จะนำมาเก็บไว้ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจังหวัดในภาคกลาง โดยเก็บพักไว้ในบ้านเช่า คอนโด และลำเลียงส่งต่อทางรถยนต์ส่งกลุ่มเครือข่ายกรุงเทพมหานคร และลำเลียงส่งต่อพื้นที่ภาคใต้ของประเทศ (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2561)

สถานการณ์ด้านการขายยาเสพติด

กลุ่มที่นักค้ารายใหญ่ในภาคเหนือตอนบนมีหลายกลุ่ม กลุ่มหลัก ๆ มีพื้นที่จะลอบ บ้านแม่ฟ้าหลวง พันทิพย์ และกลุ่มว่า กลุ่มว่าเป็นกลุ่มใหญ่สุด โรงงานอยู่แถวปางช้างอยู่แถวรัฐฉานตอนบนติดกับจีนทางตอนใต้ (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2561) สำหรับผู้ขายรายใหญ่ โดยการสั่งมาจากโรงงานที่ทำขึ้นหลักหรือโดยตรงกับโรงงานที่มีอยู่อีกมากมายแต่บางกลุ่มก็จะผลิตเอง กลุ่มที่ใหญ่ที่สุด คือ กลุ่มว่า ผู้ค้ารายใหญ่จะมาสั่งที่กลุ่มว่า นอกจากนี้ผู้ค้าบางรายจะขับรถมารับด้วยตนเองจากท่าขึ้นหลักเข้าสู่ประเทศไทยที่อำเภอแม่สายและจำหน่ายต่อไปยังผู้ค้ารายย่อย (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2561)

สถานการณ์ด้านการเสพยาเสพติด

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังเป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อน และส่งผลกระทบต่อสังคมชุมชนอย่างมาก โดยเฉพาะในเขตเทศบาล และกรุงเทพฯ เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดที่จำเป็นที่จะต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ในขณะเดียวกัน ก็ยังมีตัวยาใหม่ๆ ที่กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้นำมาเผยแพร่ ซึ่งจะต้องมีมาตรการป้องกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะชุมชนในเขตเทศบาลและกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญที่มีทั้งผู้เสพและผู้ค้าระดับขายปลีกให้กับผู้เสพยาเสพติดที่เป็นปัญหาแพร่ระบาดหลัก คือ ยาบ้า รongลงมาคือกัญชา พืชกระท่อม ไอซ์ และเฮโรอีน และที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด คือ คีตาหมิ่น ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากในอดีต นอกจากนี้ยังพบการใช้ยาควบคุม/ยาอันตรายในทางที่ผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยประชากรที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งในมิติของการเสพและกระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 24 ปี มีสัดส่วนสูง โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ยังอยู่ในกลุ่มอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 70 ของผู้เข้าไปเกี่ยวข้องมีอาชีพรับจ้าง แรงงาน และเกษตรกร และสถิติจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ระบุว่าในปีงบประมาณ 2559 สามารถยึดยาบ้า ได้ 90 ล้านเม็ด ในปีงบประมาณ 2560 ยึดไป 200 ล้านเม็ด (คำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ที่ 3/2561 เรื่อง แผนป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดเร่งด่วน ปี 2561 (มีนาคม - กันยายน 2561))

2. รูปแบบการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนที่ได้จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

รูปแบบการลำเลียงยาเสพติด

รูปแบบสำหรับวิธีลำเลียง และซุกซ่อนยาเสพติดเพื่อหลบเลี่ยงการจับกุมของเจ้าหน้าที่มีหลากหลายวิธีจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่าผู้ลำเลียงยาเสพติดได้ใช้วิธีที่หลากหลายได้แก่ เดินเท้าเอายาใส่กระเป๋าเป้ใช้รถจักรยานยนต์โดยใส่กระสอบฟาง ถูดำ ลำเลียงด้วยรถกระบะปีกออฟ ได้แก่ กระบะท้าย แม็กกลายเนอร์ เบาะหลังคนขับ ถังน้ำมัน ดัดแปลงซุกซ่อนภายในรถ ถ้าเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ก็จะซุกซ่อนบริเวณท้ายเก๋ง หรืออาจมาเก็บรถบรรทุกทุกพืชผลทางการเกษตร เช่น ผัก ผลไม้ ซังข้าวโพด ส่วนวิธีการซุกซ่อนยาเสพติดเพื่อหลบเลี่ยงการจับกุมของเจ้าหน้าที่มีหลายวิธี ได้แก่ ยัดใส่ตุ๊กตาหรือหมอนใส่ในยางรถยนต์การขนส่งลักษณะนี้ทำได้ง่ายสามารถบรรจุได้จำนวนมากเพราะยางรถยนต์จะมีขนาดใหญ่และกว้าง หากบรรทุกยางรถหรือใส่ในยางสแปร์ใส่รถบรรทุกทุเรียนเพราะทุเรียนมีกลิ่นแรงสามารถดับกลิ่นอื่นได้ กลิ่นลงท้องจะทำโดยการใส่ในแคปซูล หรือห่อหุ้มด้วยพลาสติกก่อนกลืนลงท้อง เมื่อถึงจุดหมายจะถ่ายออก ยัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายการขนยาเสพติดลักษณะนี้

จะเป็นสารเสพติดชนิดเล็ก ๆ เช่น ไอซ์ ยาบ้า เพราะสามารถยึดไปตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่มีลักษณะเป็นรู เช่น รูหู รูทวาร หรือตามเสื้อผ้า ยกทรง กางเกงใน ยึดใส่ส่วนต่าง ๆ ของรถเบาะนั่งด้านหลัง บังลมรมมอไซค์ ช่องแอร์รถยนต์ ส่วนภายในของรถที่สามารถรื้อหรือดัดแปลงได้ นั่นคือ เป้าหมายของพวกขนยาเสพติดในการดัดแปลงส่วนนั้น ๆ เพื่อไว้บรรจุยาเสพติดในการขนย้ายติดตามตัว ยึดใส่พริก ชุกซ่อนในกระปุกครีม เครื่องสำอาง โดยชั้นบนยังมีครีมทาหน้าบรรจุในกล่องตามปกติ หรือแม้แต่ดัดแปลงรถตู้ เป็นรถพยาบาลฉุกเฉิน เพื่อใช้ลำเลียงยาเสพติดจากพื้นที่ภาคเหนือ เข้าสู่ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ผู้ค้ายามีการปรับเปลี่ยนวิธีขนยาเสพติดใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องตามให้ทัน (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2561), (ผู้ลำเลียงยาเสพติด, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2561)

รูปแบบการรับพักยาเสพติด

แหล่งพักยาเสพติดแหล่งใหญ่ ๆ ที่กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจรู้จักในภาคเหนือก่อนนำเข้าสู่ชายแดนประเทศไทยก็จะมีแหล่งพักยาเสพติดอยู่ที่ สปป.ลาว ได้แก่ แหล่งพักคอยคิงส์โรมัน เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว และเมื่อเข้ามาถึงพื้นที่ชายแดนประเทศไทย จะเก็บพักในบ้าน หรือโกดังขนาดใหญ่ในชายแดนไทย นอกจากนี้แล้ว แหล่งรับพักยาเสพติดในภาคเหนืออีกแห่งก็มักจะบริเวณใกล้ด่านสำคัญ ๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้มงวด กลุ่มลำเลียงก็จะรองจนกว่าเห็นว่าน่าจะปลอดภัยจึงลำเลียงยาลงสู่พื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจเป็นบ้านเช่า บ้านญาติ พี่น้องหรือคนที่รู้จัก ส่วนยาเสพติดเมื่อเข้ามาในพื้นที่ตอนในของประเทศได้แล้วในส่วนนี้ก็จะนำมาเก็บไว้ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจังหวัดในภาคกลาง โดยเก็บพักไว้ในบ้านเช่า คอนโด และลำเลียงส่งต่อทางรถยนต์ส่งกลุ่มเครือข่ายกรุงเทพมหานคร และลำเลียงส่งต่อพื้นที่ภาคใต้ของประเทศ (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2561)

รูปแบบการขายยาเสพติด

รูปแบบการขายยาเสพติดที่มักใช้เป็นประจำคือ จำหน่ายให้กับกลุ่มผู้ซื้อเดิมที่มีอยู่แล้ว และผู้ที่ต้องการซื้อส่วนใหญ่ขายให้กับกลุ่มลูกค้าหน้าเดิม โดยจะเอาของไว้ที่อื่นที่ไม่ใช่ในบ้าน แล้วให้ไปรับของเอง เพราะผู้ขายจะไม่แตะยาเสพติดจึงเอาไปไว้จุดนัดหมาย (ผู้ขายยาเสพติด, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2561) นอกจากนี้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ให้ความเห็นว่าถ้าเป็นกรณีรายย่อยก็จะขายให้ขายให้คนรู้จัก หรือบางที่ขายผู้ที่พอจะมีกำลังซื้อ และถ้าเป็นรายใหญ่รูปแบบการขายจะมีความซับซ้อนขึ้นซึ่งในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีด้านการสื่อสารโดยเฉพาะเรื่องโทรศัพท์มือถือเข้ามาใช้ เช่น มีการขายยาเสพติดทางไลน์ ทางเฟซบุ๊ก และมีการโอนเงิน โดยผู้เสกกับผู้ขายอาจไม่ต้องเจอกัน หรือบางทีก็จะส่งทางพัสดุ รูปแบบก็จะหลากหลายและซับซ้อนขึ้นกว่าแต่เดิมมาก (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2561)

รูปแบบการเสพยาเสพติด

รูปแบบที่ผู้เสพยาเสพติดมักใช้เป็นประจำคือ “ซื้อมาเสพติด (ยาบ้า) มาเป็นเม็ดแล้วนำมาบด วางบนกระดาษฟอยล์ (Foil) แล้วใช้ไฟลนใต้กระดาษเพื่อให้เกิดควัน จากนั้นใช้หลอดดูดดูดควันเข้าทางปาก” ผู้เสพยาเสพติดรู้ว่ายาเสพติดไม่ดี แต่เพราะสังคมรอบข้างเองบางครั้งเห็นเพื่อนสูบแล้วมีอาการครึกครื้น สนุกสนาน เลยหันมาลองสูบบ้าง ซึ่งผู้เสพยาเสพติดที่นิยมเสพมากคือ ยาบ้า เพราะซื้อง่าย ซื้อมาจากคนรู้จัก ในราคาเม็ดละ 200 บาท ซึ่งผู้เสพจะซื้อมา ครั้งละประมาณ ซื้อมาทีละ 2-10 เม็ด

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนที่ได้จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1) มินโยบาย มาตรการ แนวทาง ผู้รับผิดชอบ ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ชัดเจน ดังจะเห็นได้จาก การมีแผนสกัดกั้นเครือข่ายผลิตยาเสพติดโดยกำหนดเป็นมาตรการหรือแนวทางไว้ เป็น 2 วง คือ วงนอก

เป็นวงสกัดกันป้องกันมิให้ยาเสพติดเข้ามาในประเทศ มีกระทรวงกลาโหม รับผิดชอบ วงในเป็นวงสกัดกันพื้นที่ตอนในและปราบปรามผู้ลักลอบลำเลียง ผู้ค้ายาเสพติด มีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รับผิดชอบ (รอง ผบช.5 ภ 5, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561) (สวป.สภ.แม่พริก จังหวัดลำปาง, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561)

2) มีสายข่าวที่เชื่อถือได้ตั้งจะเห็นว่าการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้กระทำผิดได้นั้นเพราะมีสายข่าวที่เชื่อถือได้แจ้งเบาะแสล่วงหน้า (รอง ผบช.5 ภ 5, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561), (รองผู้บังคับการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561), (สวป.สภ.แม่พริก จังหวัดลำปาง, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561)

3) ตำรวจมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ (Experience) และความตั้งใจ พุ่มเท การทำงานหนักของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แม้ผู้กระทำความผิดจะมีรูปแบบแบบใหม่มาเรื่อยๆ แต่ด้วยประสบการณ์ ความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้การปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนประสบความสำเร็จ (รอง ผบก.ภ.จว. แม่ฮ่องสอน, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561), (รอง ผกก.ป.สภ สบปราบ, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561) , (ผู้ขายยาเสพติด, สนทนากลุ่มย่อย, 11 พฤศจิกายน 2561)

4) การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย (Technology) ก็มีส่วนช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตามผู้กระทำเช่น พัฒนาระบบ License Plates ระบบ CCTV จัดให้มีเครื่อง x-ray สนับสนุนการตรวจ ยานพาหนะ วัตถุต้องสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้ความพร้อมในจุดตรวจเส้นทางหลัก ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามและจับกุมผู้กระทำผิดได้ง่ายขึ้น (รอง ผบช.5 ภ 5, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561), (ผกก.สภ.ห้วยม้า จังหวัดแพร่, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561), (สวป.สภ.แม่พริก จังหวัดลำปาง, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561)

5) การมีภาคีเครือข่ายที่ช่วยในการแจ้งเหตุ (Network Partners) การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นเป็นอย่างดีทั้ง ทหาร หน่วยงานด้านปกครอง ประชาชนที่คอยสอดส่องเป็นหูเป็นตาเพราะตระหนักในโทษและพิษภัยของยาเสพติดจึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีขวัญกำลังใจในการทำงาน เลยทำให้การทำงานของเราระบบประสบความสำเร็จ (สวป.สภ.แม่พริก จังหวัดลำปาง, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561), (รอง ผกก.ป.สภ สบปราบ, สนทนากลุ่มย่อย, 4 พฤศจิกายน 2561)

6) การใช้กฎหมาย (Enforcement) ข้อบังคับหรือมาตรการทางสังคมในการบังคับหรือกดดัน เนื่องจากยาเสพติดเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ดังนั้น กฎหมาย ข้อบังคับหรือมาตรการทางสังคม จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ กรณีที่มีความจำเป็น

จะเห็นได้ว่าการปราบปรามยาเสพติดจะประสบความสำเร็จได้นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่ประกอบด้วยปัจจัยหลายปัจจัย ประกอบกัน

4. รูปแบบความสำเร็จการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนที่ได้จากการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนโดยเรียกูปแบบ (Model) ดังกล่าวนี้นี้ให้สามารถนำไปปรับใช้ได้ในทุกภูมิภาคในการเป็นรูปแบบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเกี่ยวกับการกระทำความผิดยาเสพติดให้ประสบความสำเร็จทุกรูปแบบดังนี้

1. นโยบาย เป็นตัวกำหนดการส่งเสริมการทำงานโดยเริ่มนโยบายของรัฐส่งต่อมายังหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะถือเป็นนโยบายระดับชาติ และเป็นตัวกำหนดทิศทางการปราบปรามยาเสพติด ที่สำคัญทำให้การปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การบังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับหรือมาตรการทางสังคมในการบังคับหรือกดดัน เนื่องจากยาเสพติดเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ดังนั้น กฎหมาย ข้อบังคับหรือมาตรการทางสังคม จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้

3. งบประมาณ มีความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ของกระบวนการปราบปรามยาเสพติดจำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อใช้ในการซื้ออุปกรณ์ที่มีความทันสมัยในการปราบปรามยาเสพติด อีกทั้งยังใช้ในการหล่อซื้อซึ่งบางครั้งต้องใช้จำนวนเงินมหาศาล ด้วยงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะขั้นตอน การเบิกจ่ายงบประมาณมากเกินไป และระยะเวลาในการเบิกจ่ายงบประมาณนาน ทำให้ไม่ทันต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

4. การจัดการแบบองค์รวม เป็นการบริหารจัดการที่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งหมด ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกและต้องพิจารณาถึงความเชื่อมโยงสอดประสานกันในทุกๆ ส่วนขององค์ประกอบนั้น สำหรับ การป้องกันและปราบปรามในปัจจุบันนั้นได้นำมาเป็นแนวคิดในการบริหาร

5. การมีประสบการณ์ สำหรับประสบการณ์นั้นมีทั้งประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม ประสบการณ์ตรงคือประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรง และมีส่วนร่วมในการปราบปรามยาเสพติด ถ้ามีประสบการณ์ตรงบ่อยครั้งโอกาสที่จะสำเร็จก็จะมีสูง ส่วนประสบการณ์ทางอ้อมเป็นประสบการณ์ที่ได้จากการถ่ายทอดความรู้มาอีกทีหนึ่งจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อมย่อมมีส่วนสำคัญที่ทำให้งานด้านการปราบปรามยาเสพติดประสบความสำเร็จ

6. เทคโนโลยี มีความสำคัญมากในงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดถ้าจะให้งานปราบปรามยาเสพติดประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีส่วนช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตามผู้กระทำความผิดทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตามผู้กระทำความผิดได้ง่ายขึ้น ดังนั้นเทคโนโลยีจึงมีความสำคัญมากในการส่วนของการป้องกันการปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างมาก

7. ทีมงาน เป็นการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ช่วยกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพกระบวนการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจะต้องทำงานกันเป็นทีมเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ปัญหา

8. การถ่ายทอดหรือส่งต่อความรู้ ความคิด ความเข้าใจและประสบการณ์จากการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงาน และผู้ที่จะสานต่อภาระงาน เพื่อให้เกิดความ ต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน และเกิดความยั่งยืนในการดำเนินงาน สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีการถ่ายทอดการทำงานโดยรุ่นพี่จะถ่ายทอดการทำงาน ประสบการณ์ เทคนิค ให้กับรุ่นน้อง ทำให้ประสบความสำเร็จในการปราบปรามมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. ภาคีเครือข่าย ในการปราบปรามยาเสพติดต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ที่คอยสอดส่องเป็นหูเป็นตาและแจ้งเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งที่เป็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชนสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

10. สายลับ มีความจำเป็นมากในการส่งบุคคลหรือเจ้าหน้าที่เข้าไปแฝงตัวในกลุ่มผู้กระทำความผิด เพื่อที่จะได้แจ้งข่าว และได้ข้อมูลเชิงลึกข้อมูลที่แท้จริงของฝ่ายผู้ค้ายาเสพติด รวมถึงแจ้งความเคลื่อนไหวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทราบ

11. การสร้างขวัญและกำลังใจ อาจจะเป็นขวัญและกำลังใจในรูปแบบรางวัลนำจับหรือการมอบประกาศเกียรติคุณความดีความชอบ รวมถึงขวัญกำลังใจที่ได้จากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ครอบครัว รวมทั้งประชาชน มีผลต่อความมุ่งมั่นและความเต็มใจในการทำงานเพื่อผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานของตนแม้ว่าขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นและวัดได้ยากแต่ก็สามารถรู้สึกและสังเกตได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในเขตในภูมิภาคอื่น หรือของประเทศไทย หรือภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยทำการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษารูปแบบการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในภูมิภาคอื่น หรือของประเทศไทย หรือภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยทำการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
3. ควรศึกษานโยบายเกี่ยวกับยาเสพติดที่จะนำไปสู่การบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของประเทศไทย
4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของ รัฐบาลกับแนวทางในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- คมชัดลึก. “แกะรอยเส้นทางยาเสพติด จาก ‘ลาว-พม่า’ สู่ ‘เครือข่ายคุก’” อ้างอิงจาก<http://www.komchadluek.net/news/politic/128737> (25 เมษายน 2555) อ้างอิงเมื่อ 7 ตุลาคม 2561.
- คำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ที่ 3/2561 เรื่อง แผนป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเร่งด่วน ปี 2561 (มีนาคม - กันยายน 2561)
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. อ้างอิงจาก <https://www.egov.go.th/th/> อ้างอิงเมื่อ 7 ตุลาคม 2561.